

ประกาศกรมการแพทย์
เรื่อง แนวทางการจัดการศพติดเชื้อ COVID-19

ตามสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดการระบาดรุนแรงในวงกว้างขึ้น ยืดเยื้อยาวนาน และกระทรวงสาธารณสุขได้ประกาศ COVID-19 ให้เป็นโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ กรมการแพทย์จึงมีแนวทางการจัดการศพติดเชื้อ COVID-19 เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อได้อีก โดยมีการจัดการศพ และการเก็บรักษาศพให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อให้ญาติสามารถนำศพไปทำพิธีทางศาสนาได้อย่างปลอดภัย โดยให้ปฏิบัติตามแนวทางการจัดการศพติดเชื้อ COVID-19 รายละเอียดตามเอกสารแนบท้าย

จึงประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

(นายสมศักดิ์ อรรษศิลป์)
อธิบดีกรมการแพทย์

กรมการแพทย์
DEPARTMENT OF MEDICAL SERVICES

แนวทางการจัดการศพติดเชื้อ COVID-19

เมื่อผู้ป่วยที่ติดเชื้อ COVID-19 เสียชีวิต เชื้อไวรัสที่อยู่ในร่างผู้ตายจะแพร่กระจายได้ทางสารคัดหลั่ง การจัดการกับศพจึงมุ่งหวังที่จะควบคุมไม่ให้สารคัดหลั่งจากศพแพร่กระจายเชื้อได้อีก มีการจัดการ การเก็บรักษาศพถูกต้องตามหลักวิชาการ และญาติสามารถนำศพไปทำพิธีทางศาสนาได้อย่างปลอดภัย โดยมี กระบวนการดำเนินการดังนี้

1. ทีมจัดการศพ

ประกอบด้วยพนักงานรักษาศพอย่างน้อย 3 คน (2 คนทำหน้าที่ยกศพและบรรจุศพใส่ถุงเก็บศพ 1 คนทำหน้าที่เช็ดน้ำยาฆ่าเชื้อภายนอกถุงบรรจุศพและรถเข็นศพ)

2. การเตรียมเครื่องป้องกันร่างกายส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment: PPE)

- 2.1 หน้ากากอนามัย (surgical mask) กรณีอยู่ห้องเก็บศพ
- 2.2 หน้ากาก N95 (หรือเทียบเท่า) กรณีไปรับศพ
- 2.3 แว่นตา (goggles) หรือ face shield (หน้ากากกันกระเด็น)
- 2.4 หมวกคลุมศีรษะ
- 2.5 ชุดคลุมทั้งตัวหรือชุดเสื้อกาวน์กันน้ำแขนยาว
- 2.6 พลาสติกกันเปื้อน
- 2.7 ถุงมือยางแบบบาง
- 2.8 รองเท้าบูทยางและถุงคลุมรองเท้าบูท หรือถุงคลุมรองเท้า

3. การเตรียมอุปกรณ์และน้ำยาฆ่าเชื้อ

- 3.1 ถุงซิปลงเก็บศพที่ทำจากวัสดุกันน้ำ หนาอย่างน้อย 150 ไมครอนและเชื่อมรอยต่อขอบถุงด้วยความร้อนจำนวน 2 ใบ
- 3.2 สายรัดซิปลง (Zip tie)
- 3.3 ป้ายแสดงวัตถุอันตรายทางชีวภาพ
- 3.4 น้ำยาฆ่าเชื้อโรค เช่น 0.5% sodium hypochlorite
- 3.5 ถุงใส่ขยะติดเชื้อ

4. การเตรียมร่างผู้เสียชีวิตที่หอผู้ป่วย

- 4.1 ให้ถอด tube, drain, catheter ต่างๆออกจากศพ ในกรณีที่ไม่วาง endotracheal tube และ oropharyngeal airway ควรใช้สำลีอุดปลายท่อเอาไว้
- 4.2 ให้ทำความสะอาด แผลหรือรอยฉีกขาดต่างๆ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค เช่น 0.5% hypochlorite และปิดด้วยผ้าปิดแผลกันน้ำ
- 4.3 ให้อุดช่องปาก, ช่องจมุกด้วยสำลีเพื่อป้องกันการรั่วซึมของสารคัดหลั่ง
- 4.4 เช็ดทำความสะอาดร่างและทิ้งให้แห้ง

5. การจัดการศพ

- 5.1 สวมชุด PPE พร้อมหน้ากาก N95 หรือเทียบเท่า ก่อนเข้าทำการบรรจุศพ
- 5.2 กางถุงเก็บศพทั้ง 2 โบบนรถเข็นศพ
- 5.3 ท่อศพด้วยผ้าปูเตียง มัดปมบริเวณศีรษะและเท้า
- 5.4 นำถุงเก็บศพใบแรกมาสอดใต้ศพ โดยยกศพลอยขึ้นจากเตียงเล็กน้อย
- 5.5 คลุมปิดถุงเก็บศพแล้วรัดซิปลง ระวังอย่าให้มีลมค้างในถุงศพ
- 5.6 ยกถุงที่บรรจุศพใบแรกวางบนถุงเก็บศพใบที่สองบนรถเข็นศพ
- 5.7 คลุมปิดถุงศพใบที่สองแล้วรัดซิปลง
- 5.8 ผูกคล้องซิปลงด้วยสายรัดซิปลง ติดป้ายชื่อศพและป้ายแสดงวัตถุอันตรายทางชีวภาพ
- 5.9 เช็ดน้ำยาฆ่าเชื้อด้านนอกถุงศพใบที่สอง ด้านล่างของถุงศพ พื้นเตียงรถเข็นศพทั้งสองฝั่ง
- 5.10 เช็ดน้ำยาฆ่าเชื้อที่รถเข็นศพตั้งแต่บริเวณมือจับจนถึงล้อ
- 5.11 เจ้าหน้าที่เช็ดน้ำยาเข็นรถออกนอกห้อง
- 5.12 เจ้าหน้าที่ทุกคนถอด PPE ใส่ในถุงขยะสีแดงและนำไปทำลาย
- 5.13 เจ้าหน้าที่สวมหน้ากากอนามัย (surgical mask) และถุงมือยางเข็นศพมายังห้องรักษาศพ และเก็บไว้ในตู้เย็นเก็บศพที่อุณหภูมิ 4 องศาเซลเซียส และพร้อมจำหน่ายศพให้ญาติ

6. การให้คำแนะนำญาติผู้เสียชีวิต

- 6.1 ศพที่บรรจุอยู่ในถุงเก็บศพมีความปลอดภัยและไม่แพร่เชื้อโรคให้กับญาติ
- 6.2 ห้ามเปิดถุงเก็บศพโดยเด็ดขาด จึงไม่สามารถรดน้ำศพ และฉีดยารักษาศพได้
- 6.3 ให้บรรจุศพพร้อมถุงลงในโลงศพ
- 6.4 แนะนำให้เผาศพ โดยความร้อนจากเตาเผา (ประมาณ 400 – 700 องศาเซลเซียส) จะฆ่าเชื้อโรคจนหมด คำนึงจากการเผาจึงไม่ทำให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อแต่อย่างใด
- 6.5 หากไม่สามารถเผาศพ ก็สามารถนำไปฝังได้ เมื่อเนื้อเยื่อของศพเน่าเปื่อยเชื้อโรคก็จะสลายพร้อมกันไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

1. แนวทางการจัดการศพที่ติดเชื้อหรือสงสัยว่าติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กองบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ฉบับวันที่ 24 มีนาคม 2563
2. Precautions for handling and disposal of dead bodies. Department of health, Hong Kong (https://www.chp.gov.hk/files/pdf/grp-guideline-hp-ic-precautions_for_handling_and_disposal_of_dead_bodies_en.pdf)
3. COVID-19: guidelines on dead body management. Ministry of Health & Family welfare, India (https://www.mohfw.gov.in/1584423700568_COVID19GuidelinesonDeadbodymanagement.pdf)
4. Provisional clinical practice guideline on COVID-19 suspected and confirmed patients, Ministry of Health, Sri Lanka (http://www.epid.gov.lk/web/images/pdf/Circulars/Corona_virus/covid-19-cpg_march-2020-moh-sl.pdf)
5. Guidelines for handling dead bodies of suspected/probable/confirmed COVID-19 death, National Institute of forensic medicine, Malaysia (http://www.moh.gov.my/moh/resources/Penerbitan/Garis%20Panduan/Pengurusan%20Kesehatan%20&%20kawalan%20pykit/2019-nCOV/Bil%204%20%202020/Annex%20%20Guidelines%20Managing%20Dead%20Bodies_26022020.pdf)

แนวทางการจัดการศพ ผู้ป่วยติดเชื้อ covid-19

1

เมื่อผู้ป่วยเสียชีวิต เจ้าหน้าที่จะดำเนินการเก็บศพ
โดยใส่ชุดป้องกัน PPE ตามมาตรฐาน

2

ใช้ถุงซิปกันน้ำ 2 ชั้น พร้อมป้ายแสดงสัญลักษณ์
และใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคทาต้านนอกถุง

3

ไม่มีการอาบน้ำศพ รดน้ำศพ และฉีดยาศพ

4

เมื่อบรรจุลงในถุง 2 ชั้นแล้ว ไม่มีการเปิดถุงศพ
และนำเข้าสู่เย็นเก็บศพตามมาตรฐาน

5

มอบให้ญาติไปดำเนินการตามพิธีกรรมทางศาสนาได้
เช่น การเผา หรือฝัง โดยไม่มีการเปิดถุงอย่างเด็ดขาด

